

Rada
Európskej únie

V Bruseli 19. novembra 2018
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Tematické preskúmanie zamerané na sociálne aspekty digitalizácie (Výbor pre sociálnu ochranu) a digitalizáciu a robotizáciu práce (EMCO) – schválenie spoločných kľúčových posolstiev

Delegáciám v prílohe zasielame spoločné kľúčové posolstvá týkajúce sa tém uvedených v predmete, ktoré predložil Výbor pre zamestnanosť (EMCO) a Výbor pre sociálnu ochranu (SPC) na účely schválenia Radou (EPSCO) na zasadnutí 6. decembra 2018.

Kľúčové posolstvá tematických preskúmaní zameraných na sociálne aspekty digitalizácie (Výbor pre sociálnu ochranu) a digitalizáciu a robotizáciu práce (EMCO)

Kombinované účinky technického pokroku, demografických zmien a globalizácie menia moderný život. Rastúca digitalizácia, robotizácia a rozvoj hospodárstva založeného na digitálnych platformách prinášajú zmeny na trhu práce, ktoré môžu výrazne ovplyvniť systémy sociálnej ochrany. Tieto zmeny ponúkajú nové pracovné príležitosti a môžu prispieť k sociálnemu začleneniu, ale zároveň predstavujú určité výzvy. Nové formy práce a prevádzkových modelov môžu spochybníť tradičné pracovnoprávne vzťahy, pracovné podmienky a systémy sociálnej ochrany.

V septembri 2018 sa v nadväznosti na predchádzajúcu prácu a ako súčasť priorít rakúskeho predsedníctva Rady Európskej únie vo výbore SPC uskutočnilo osobitné preskúmanie na tému sociálne aspekty digitalizácie so zameraním na prácu pre platformy a vo výbore EMCO sa rokovalo na tému digitalizácia a robotizácia práce s osobitným zameraním na sektory zdravia a starostlivosti.

Z uvedených rokovaní vyplynuli tieto kľúčové posolstvá:

- Očakáva sa, že v najbližších rokoch sa zvýši podiel pracujúcich v nových formách práce. Z doterajšej skúsenosti vyplýva, že technologický vývoj vytvára nové produkty, trhy a pracovné miesta.
- Technologické zmeny prispievajú k zlepšovaniu bezpečnosti pri práci a kvality pracovných miest tým, že umožňujú automatizáciu nezdravých a úmorných úloh a poskytujú väčšiu flexibilitu. V niektorých odvetviach však spôsobujú zánik pracovných miest. Osobám, ktoré sú ohrozené stratou zamestnania, by sa preto malo pomáhať. Verejné služby zamestnanosti a systémy sociálnej ochrany zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore pracovníkov pri zmene postavenia na trhu práce a rozhodujúcim spôsobom prispievajú k sociálnemu začleneniu.
- Strata zamestnania hrozí skôr nízkokvalifikovaným pracovníkom. Preto je dôležité zlepšovať zručnosti a kompetencie, aby sa umožnilo rozsiahlejšie využitie príležitostí, ktoré ponúkajú nové formy práce, a aby sa podporil inkluzívny trh práce. Ciele stanovené v oblasti celoživotného vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie sa však v súčasnosti neplnia. Potreba vypracovať politiky na zlepšenie príležitostí rozvoja zručností pracovníkov, ktorí nemajú prístup k odbornému vzdelávaniu alebo majú obmedzené možnosti odborného vzdelávania mimo pracovného času, je ešte naliehavejšia.

- Robotizácia nemusí byť len o nahradení pracovných miest: môže znamenať aj to, že pracovné miesta sa zachovávajú, ale v úplne inej podobe. Na pochopenie meniacich sa profilov úloh sú preto mimoriadne potrebné spoľahlivé informácie o trhu práce. A tieto informácie bude treba následne preniesť do systémov vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť, aby mala pracovná sila správny súbor zručností, a to s osobitným dôrazom na osoby s nižšou kvalifikáciou. Členské štáty budú možno tiež musieť preskúmať proaktívnejší a preventívny prístup k aktívnym politikám trhu práce.
- Prostredníctvom politiky sa možno proaktívne usilovať ovplyvniť využívanie a zavádzanie technológií. Je viacero faktorov, ktoré ovplyvňujú, či ľudia prijímajú alebo odmietnu technologické zmeny, pričom dosah a rýchlosť zmien sa môže veľmi líšiť. Preto je nevyhnutné, aby tvorcovia politiky poukazovali na hmatateľné výhody týchto zmien a podporovali širšiu spoločenskú diskusiu o digitalizácii a robotizácii.
- Nové formy zamestnania môžu priniesť výhody tým, ktorých sa týkajú, ako aj spoločnosti vo všeobecnosti. Môžu uľahčiť prístup na trh práce viacerým skupinám, okrem iného aj osobám, ktoré sú od trhu práce tradične najviac vzdialené, a tak prispieť k sociálnemu začleneniu. Zároveň môžu priniesť väčšiu flexibilitu a príležitosti na zlepšenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom. A tiež môžu posilniť úsilie o riešenie problému nedeklarovanej práce.
- Súčasne môžu prinášať výzvy v oblastiach, akými sú pracovné podmienky, neistota práce či prístup k sociálnej ochrane a jej primeranosť a udržateľnosť, čo by mohlo viesť k väčšej segmentácii trhu práce.
- Členské štáty, a prípadne i sociálni partneri by mali prijať kroky s cieľom zabezpečiť, aby pracovníci platformami neboli znevýhodňovaní z dôvodu druhu svojho zamestnania. Cieľom by malo byť zabezpečiť pre pracovníkov platformami spravodlivé pracovné podmienky, primerané mzdy, vhodnú organizáciu práce a rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom. Zvážiť by sa podľa potreby mali regulačné aj neregulačné opatrenia. Pri navrhovaní politických opatrení by sa mala zohľadniť aj veľká rôznorodosť práce pre platformy, pretože v tomto prípade neexistuje univerzálne riešenie. Ak chýba tradičný vzťah medzi zamestnávateľom a zamestnancom, treba venovať pozornosť otázke zastúpenia v rámci sociálneho dialógu.

- Členské štáty by mali prijať potrebné kroky na zabezpečenie toho, aby mali pracovníci prístup k primeranej sociálnej ochrane a stimuly zúčastňovať sa na systémoch sociálnej ochrany. Aj v tomto prípade by sa mali zvážiť regulačné aj neregulačné opatrenia.
- Kľúčové faktory, ktoré určujú prístup k sociálnej ochrane v rámci istých druhov zamestnania, súvisia s postavením samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo so zmluvným vzťahom medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Stojí za povšimnutie, že platformy definujú pracovnoprávne vzťahy rôzne. Ak sa ukáže, že existujúce rámce nie sú dostatočné, môže byť v tejto súvislosti potrebné upraviť príslušné zákony a právne predpisy.
- Je potrebné riešiť nepravú samostatnú zárobkovú činnosť a zohľadniť, či sú pracovníci naozaj samostatne zárobkovo činní alebo nie. Možno bude potrebné rozvinúť alebo skvalitniť spôsoby, ktorými sa sledujú transakcie a príjem pracovníkov platformami a iných pracovníkov v atypickom pracovnom pomere, ktoré súvisia s prácou, s cieľom zabezpečiť, aby boli národné systémy sociálnej ochrany naďalej primerané a udržateľné, a podľa možnosti riešiť nespravodlivú hospodársku súťaž medzi spoločnosťami, ktoré prispievajú na sociálnu ochranu, a tými, ktoré tak nerobia.
- Vplyv využívania umelej inteligencie na inkluzívnosť trhu práce je otázka, ktorá si môže vyžadovať pozornosť z viacerých uhlov: niektoré verejné služby zamestnanosti už využívajú strojové učenie na podporu zosúladenia ponuky s potrebami trhu práce, iné platformy využívajú ratingy a algoritmy (ktoré môžu obsahovať systémové chyby) na pridelovanie práce. Tento vývoj môže priniesť problémy súvisiace napríklad so súkromím či diskrimináciou.
- Zvyšujúce sa využívanie robotov v sektoroch, akými sú napríklad zdravie a starostlivosť, si podobne bude vyžadovať spoľahlivé mechanizmy riadenia na zvládnutie rizík a zabezpečenie istoty pre tých, čo s robotmi pracujú a prichádzajú do styku.
- Vzhľadom na možný cezhraničný charakter práce pre platformy je dôležitá spolupráca na úrovni EÚ. Mohla by byť užitočná v rôznych oblastiach, napríklad pri prenosnosti sociálnych práv cez hranice a pri pravidlách týkajúcich sa platných právnych predpisov. Ďalším dôležitým aspektom na zváženie je spolupráca s platformami, ktoré sídlia mimo Európskej únie. Členské štáty by si mali vymieňať skúsenosti a osvedčené postupy.

- Návrh akýchkoľvek primeraných politických opatrení, najmä pokiaľ ide o prácu pre platformy, musí byť dobre podložený a vychádzať z porovnateľných a konzistentných údajov. Do procesu navrhovania a monitorovania primeraných politických opatrení by mali byť zapojení aj sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti a iné zainteresované strany.
-